

Plan finansowy nowoczesnego gospodarstwa rolnego. Część II

Rachunek zysków i strat

Rachunek zysków i strat jest drugim sprawozdaniem zwany też rachunkiem wyników jest drugim obok bilansu istotnym sprawozdaniem finansowym. Jest on sprawozdaniem z osiągniętych dochodów w okresie obrachunkowym. W przeciwieństwie do bilansu jest to sprawozdanie nie na dany dzień, tylko za określony okres. Sprawozdanie to ujmuje więc sytuację finansową banku w sposób dynamiczny. Jego podstawowym zadaniem jest rejestrowanie przychodów i kosztów wpływających na wielkość wyniku finansowego banku: zysku bądź straty[1].

Pierwszą pozycję rachunku stanowią **przychody ze sprzedaży**. Jest to główne źródło dochodów przedsiębiorstwa.

Koszty sprzedaży stanowią nakłady związane ze sprzedażą produktów rolnych.

Wynik ze sprzedaży jest ustalany przez porównanie przychodu ze sprzedaży z kosztami sprzedaży.

Kolejne pozycje to koszty zmienne, koszty amortyzacji i koszty stałe oraz przychody i koszty finansowe.

Dane zawarte w rachunku wyników prowadzą do obliczenia zysku netto przedsiębiorstwa.

Tabela 14. Rachunek zysków i strat – wariant prawdopodobny

Wyszczególnienie	2000	2001	2002
------------------	------	------	------

Przychody ze sprzedaży	1121750	1121750	1121750
Rzepak ozimy	18000	18000	18000
Mleko	644800	644800	644800
Tuczniaki	226800	226800	226800
Opasy	195750	195750	195750
Jałówki	36400	36400	36400
Koszty zmienne	269253,6	305290,5	305290,5
Koszty stałe bez amortyzacji i kosztów finansowych	10014	10999,6	10999,6
Zysk na działalności gospodarczej	842482,4	805459,9	805459,9
Amortyzacja	112500,9	112500,9	112500,9
Zysk bez kosztów finansowych	729981,5	692959	692959
Przychody finansowe	–	–	–
Koszty finansowy	4620	4620	4620
Zysk brutto	725361,5	688339	688339
Podatek dochodowy	145072,3	137667,8	137667,8
Zysk netto	580289,2	550671,2	550671,2

Źródło: Dane z biznes planu.

Analiza rachunku zysków i strat obejmuje analizę pionową i poziomą oraz interpretacje zachodzących zmian.

Przy interpretacji szczególną uwagę zwraca się na relację między przychodami i kosztami oraz poziom wyniku finansowego.

Analiza pionowa rachunku polega na ustaleniu udziału procentowego każdej pozycji rachunku w przychodach ogółem, a analiza pozioma porównuje kolejne lata poprzez wyliczenie dynamiki zmian wartościowych i procentowych danego składnika rachunku w danym okresie w odniesieniu do okresu poprzedniego.

Jak wynika z danych zawartych w powyższej tabeli, gospodarstwo przynosi zyski, które w latach kolejnych ulegną obniżeniu w wyniku wysokich kosztów amortyzacji majątku trwałego oraz zaciągniętego kredytu.

W kolejnych latach wzrastają koszty stałe oraz koszty zmienne w stosunku do przychodów ze sprzedaży.

Tabela 15. Rachunek zysków i strat wariant optymistyczny (w zł.)

Wyszczególnienie	2000	2001	2002
Przychody ze sprzedaży	2243500	2243500	2243500
Rzepak ozimy	36000	36000	36000
Mleko	1289600	1289600	1289600
Tuczniaki	453600	453600	453600
Opasy	391500	391500	391500
JałóWKi	72800	72800	72800
Koszty zmienne	269253,6	305290,5	305290,5
Koszty stałe bez amortyzacji i kosztów finansowych	10014	10999,6	10999,6
Zysk na działalności gospodarczej	1964232	1927210	1927210
Amortyzacji	112500,9	112500,9	112500,9

Zysk bez kosztów finansowych	1851731	1814709	1814709
Przychody finansowe	–	–	–
Koszty finansowe	4620	4620	4620
Zysk brutto	1847112	1810089	1810089
Podatek dochodowy	369422,4	362017,8	362017,8
Zysk netto	1477689,6	1448071,2	1448071,2

Źródło: Dane z biznes planu.

Tabela 16. Rachunek zysków i strat wariant pesymistyczny (w zł.)

Wyszczególnienie	2000	2001	2002
Przychody ze sprzedaży	1083010	1083010	1083010
Rzepak ozimy	18000	18000	18000
Mleko	644800	644800	644800
Tuczniaki	205200	205200	205200
Opasy	182250	182250	182250
Jałówki	32760	32760	32760
Koszty zmienne	269253,6	305290,5	305290,5
Koszty stałe bez amortyzacji i kosztów finansowych	10014	10999,6	10999,6
Zysk na działalności gospodarczej	803742,4	766719,9	766719,9
Amortyzacji	112500,9	112500,9	112500,9
Zysk bez kosztów finansowych	691241,5	564219	654219

Przychody finansowe	–	–	–
Koszty finansowe	4620	4620	4620
Zysk brutto	686621,5	649599	649599
Podatek dochodowy	137324,3	129919,8	129919,8
Zysk netto	549297,2	519679,2	519679,2

Źródło: obliczenia własne.

Bilans.

Bilans jest sprawozdaniem finansowym sporządzonym na dany dzień, w którym wykazuje się stan aktywów (majątku: długoterminowego i krótkoterminowego) oraz pasywów (źródeł finansowania majątku; własnego i obcego) według kryterium ich płynności.

Suma aktywów jest równa sumie pasywów.

Poszczególne pozycje aktywów dotyczą majątku trwałego gospodarstwa, w podziale na majątek rzeczowy i finansowy oraz majątku obrotowego, w podziale na zapasy, półprodukty i produkty gotowe oraz środki pieniężne i należności od odbiorców.

Pozycje pasywne dotyczą głównie kapitałów własnych gospodarstwa oraz zobowiązań długoterminowych związanych za ciągniętych kredytem bankowym.

Tabela 17. Bilans – wariant prawdopodobny (w zł.)

Wyszczególnienie	Start	2000	2001	2002
Aktywa	2306237	2255598	2143097	2092458
A Majątek trwały				

A I Wartości niematerialne i prawne	–	–	–	–
A II Rzeczowy majątek trwały	2306237	2255598	2143097	2092458
A II 1 Grunty własne	357820	357820	357820	357820
A II 2 Budynki i budowle	1583900	1544302	1504705	1465108
A II 3 Urządzenia techniczne i maszyny	364517	291613	218710	145806
A II 4 Środki transportu	–	–	–	–
A II 5 Pozostałe środki trwałe	–	–	–	–
A II 6 Inwestycje rozpoczęte	–	61861,84	61861,84	123723,7
A III Finansowy majątek trwały	–	–	–	–
A IV Należności długoterminowe	–	–	–	–
B Majątek obrotowy	44000	818000,6	1604840	2329819
B I Zapasy	22000	248635	22000	248635
B I 1 Materiały	–	–	–	–
B I 2 Półprodukty i produkty w toku	22000	248635	22000	248635
B I 3 Produkty gotowe	–	–	–	–
B I 4 Towary	–	–	–	–
B I 5 Zaliczki na poczet dostaw	–	–	–	–
B II Należności i roszczenia	–	507365,6	736000,6	758000,6

B III Papiery wartościowe przeznaczone do obrotu	–	–	–	–
B IV Środki pieniężne	20000	62000	846839	1223183
C Rozliczenia między okresowe	–	–	–	–
Razem aktywa	2348237	3073599	3747938	4422277
Pasywa	2306237	3031598	3719937	4408277
A Kapitał własne	2306237	3031599	3719938	4408277
A I Kapitał (fundusz) podstawowy (aport rzeczowy)	2306237	2306237	2306237	2306237
A II Należne lecz nie wniesione wkłady na poczet k.p.	–	–	–	–
A III Kapitał (fundusz) zapasowy	–	–	–	–
A IV Kapitał (fundusz) rezerwowany z aktualizacji wyceny	–	–	–	–
A V Pozostałe kapitały (fundusze) rzeczowe	–	–	–	–
A VI Nie podzielony wynik finansowy z lat ubiegłych	–	–	725361,5	1413701
A VII Wynik finansowy roku obrotowego	–	725361,5	688339	688339
Rezerwy	–	–	–	–

C Zobowiązania długoterminowe	42000	42000	28000	14000
C I Długoterminowe kredyty bankowe	42000	42000	28000	14000
C II Pozostałe zobowiązania długoterminowe	–	–	–	–
D Zobowiązania krótkoterminowe i fundusze specjalne	–	–	–	–
D I Zobowiązania krótkoterminowe	–	–	–	–
D I 1 Kredyty bankowe	–	–	–	–
D I 2 Pozostałe zobowiązania krótkoterminowe	–	–	–	–
D II Fundusze specjalne	–	–	–	–
E Rozliczenia międzyokresowe i przychody przyszłych okresów	–	–	–	–
Razem pasywa	2348237	3073598	3747937	4422276

Źródło: obliczenia własne.

Tabela zawiera prognozę bilansu gospodarstwa skonstruowaną przy następujących założeniach:

- kapitał własny to aport rzeczowy majątku przychodzący z założeń biznes planu,
- zapasy stanowią produkcję w toku (żywca wołowego i wieprzowego).

Analiza bilansu, tak jak analiza rachunku zysków i strat może

być przeprowadzona pionowo lub poziomo w analogiczny sposób.

W zaprezentowanej prognozie na lata 2000-2002 kapitał własny gospodarstwa systematycznie wzrasta. Kapitały własne gospodarstwa zwiększyły się przez przeznaczenie wypracowanego zysku w poprzednich okresach obrotowych.

Zaciągnięte zobowiązania długoterminowe w związku z rozpoczętymi inwestycjami systematycznie maleją.

Tabela 18. Próg rentowności

Wyszczególnienie	2000	2001	2002
Wariant prawdopodobny			
Koszty stałe	127134,9	128120,5	128120,5
Koszty zmienne	269253,6	305290,5	305290,5
BEPW	396388,5	433410,5	433410,5
Sprzedaż	1121750	1121750	1121750
% BEP	35,34	38,64	38,64
Wariant optymistyczny			
Koszty stałe	127134,9	128120,5	128120,5
Koszty zmienne	269253,6	305290,5	305290,5
BEPW	396388,5	433410,5	433410,5
Sprzedaż	2243500	2243500	2243500
% BEP	17,67	19,32	19,32
Wariant pesymistyczny			
Koszty stałe	127134,9	128120,5	128120,5
Koszty zmienne	269253,6	305290,5	305290,5
BEPW	396388,5	433410,5	433410,5
Sprzedaż	1083010	1083010	1083010
% BEP	36,6	40,02	40,02

Źródło: obliczenia własne.

Próg rentowności jest to punkt zrównania przychodów i kosztów całkowitych (break even point – BEP). Jego analiza stanowi bardzo ważną informację dla banku na temat wrażliwości projektu na niekorzystne zmiany determinujące jego opłacalność. Próg rentowności może być analizowany przez formuły matematyczne, lub metodę graficzną w wyrażeniu[2]:

- ilościowym,
- wartościowym,
- relatywnym.

Analiza progu rentowności zawiera pewne istotne, w porównaniu z rzeczywistością uproszczenia:

- przyjmuje się, że cała produkcja badanego okresu zostanie sprzedana i stąd wielkość zdolności produkcyjnych powinna odzwierciedlać chłonność rynku,
- koszty produkcji są zdeterminowane przez skalę wykorzystania zdolności produkcyjnych (dotyczy to kosztów zmiennych – niezmiennych na jednostkę produkcji),
- cena produktu jest stabilna w okresie analiz.

Próg rentowności BEPW jest formułą wartościową BEP pozwalającą na ustalenie wartości przychodów i kosztów bilansujących się ze sobą, natomiast %BEP jako formuła relatywna pozwala określić, w jakim punkcie wykorzystania zdolności produkcyjnych firma osiąga nadwyżkę finansową równą 0. Po przekroczeniu tego punktu firma generuje zyski, zaś do tego punktu ponosi straty.

Próg rentowności BEPW jest iloczynem planowanej ceny jednostkowej wyrobu oraz wyniku ilorazu kosztów stałych podzielonych przez różnicę ceny jednostkowej i jednostkowych kosztów zmiennych.

BEP% jest wynikiem udziału kosztów stałych w fizycznej wielkości produkcji pomnożonej przez cenę jednostkową wyrobu pomniejszoną o jednostkowe koszty zmienne.

Analizując próg rentowności BEPW we wszystkich wariantach należy zauważyć, że próg rentowności zwiększył swoją wartość na przełomie 2000 i 2001 r. zarówno w wariacie optymistycznym, prawdopodobnym, jak i pesymistycznym. Wartość tego wskaźnika pozwala na ocenić, że w 2000 r. wartość 396 388,5 tys. zł jest punktem, w którym zrównują się wartości przychodów i kosztów gospodarstwa, natomiast powyżej tej wartości gospodarstwo osiąga zysk. W przypadku 2001 i 2002 roku wartość ta wynosi 433 410,5 tys. zł we wszystkich wariantach.

Biorąc pod uwagę próg rentowności w relacji procentowej należy zauważyć, że w wariacie optymistycznym już przy wykorzystaniu w 2000 r. powyżej 17,67% zdolności produkcyjnych gospodarstwo osiągnie nadwyżkę finansową, natomiast w latach 2001 i 2002 powyżej 19,32% tej zdolności. W wariacie pesymistycznym wielkość ta musi być wyższa od 36,6% w 2000 roku, a w kolejnych latach (2001 i 2002 r.) powyżej 40,02%. Najbardziej realny jest wynik tych obliczeń zawarty w wariacie prawdopodobnym, gdzie w 2000 r. %BEP wynosi 35,34% zdolności produkcyjnych gospodarstwa, a w roku 2001 i 2002 38,64%.

Z tej analizy wynika, że gospodarstwo rolne musi uruchomić 1/3 swoich możliwości produkcyjnych, aby wygenerować nadwyżkę finansową w postaci zysku.

[1] Por. M. Zaleska, „Podstawy rachunkowości dla analityków bankowych, SGH, warszawa 1999, str. 37

[2] M.S. Wiatr Ryzyko kredytowe, za: W.J. Jaworski, Współczesny bank, Poltext, Warszawa 1999, s.400

Dla osób szukających pomocy w pisaniu prac z różnych dziedzin polecamy serwis [pisanie prac](#) z prawa, administracji, zarządzania, marketingu, pedagogiki i wielu innych dziedzin.